

Станиша Војиновић

ЈЕДНО ПИСМО ЉУБОМИРА НЕНАДОВИЋА

У књизи *Љубомир П. Ненадовић. Живот у писмима* Велибора Берка Савића изостало је Ненадовићево писмо упућено Стојану Новаковићу 1867. године.¹ Сачувано у оставштини Стојана Новаковића ово писмо отвара питање књижевног архива Љубомира Ненадовића. Шта је он садржавао, тешко је и замислити јер је са временом нестао. Неки његови делови, стицајем срећних околности, сачувани су у туђим оставштинама.

Из литературе је познато да је Ненадовић за живота објавио више писама, песама и рукописа Петра Петровића Његоша,² Бранка Радичевића,³ Проте Матеје Ненадовића⁴ и ранопреминулог Пожаревљанина Милоша Стојановића.⁵ Тако је било до трагичне 1868. године, када је због умешаности скоро целе породице Ненадовић, изузев песника, у атентат на кнеза Михаила, одстрањен из јавног живота. После ове године има података, да је препис песме *Полет духа у бесконачност* (одломак из епа *Луча Микрокозма*), дао Светиславу Вуловићу.⁶

И ово Ненадовићево писмо је гранично, написано на нешто више од годину дана пре трагичног догађаја, припада периоду из кога је сачуван

1 Ваљево, 1982, 192 стр.

2 *Слободијада*. Земун, 1854./4/215/21/ стр.; *Химна ноћи*, Даница, II, 1861, бр. 10 (10. IV), 145-146; *Поздрав штиту Србобрана*, Даница, II, 1861, бр. 14 (20. мај), 209; *Летње купање на Перчану*, Даница, II, 1861, бр. 22 (10. VIII), 337; концепт писма Ђорђу Николајевићу, Вила, III, 1867, бр. 27 (2. VII), 436

3 Песма *Петру Петровићу Његошу*, Даница, II, 1861, бр. 12 (30. IV), 177

4 *Прилози за српску историју*. Св. 1-2. Земун, 1858. и Београд, 1861; *Протокол писама Проте Матеје Ненадовића*, Београд, 1861; *Мемоари*. Београд, 1867

5 Издао је превод приповетке *Диоклецијан у Салони* Хенриха Чокеа. Видети опширније: Станиша Војиновић, *Један заборављени Пожаревљанин*, Браничево, ХХХIII, 1987, бр. 3-4 (мај-август), 105-106. Испред превода штампан је и опширан Ненадовићев Предговор.

6 *Годишњица Николе Чупића*. Кн. VII. Београд, 1885, 379. Милан Решетар, *Попис владиничинијех дјела /у књизи:/ П. П. Његош, Мање пјесме*. СКЗ. Књ. 141 Београд, 1912, ХХII; Радмило Димитријевић, *Светислав Вуловић*. Београд, 1966, 16-161

мали број писама. Нема сумње, да је уважавање и пријатељство Стојана Новаковића и Љубомира Ненадовића било искрено. Песник је сарадник Новаковићеве „Виле” 1866.⁷ и 1867.⁸ пуним именом и 1868.⁹ сакривен иза две звездице (**). На заузимање Новаковића и Јована Гавриловића објавило је Српско учено друштво 1867. године *Мемоаре* његовог оца Проте Матеје Ненадовића. Тих година, како се види из овога писма, помогао је Новаковића изворима из српске књижевности и историје. У исто време Новаковић га увршћује у своју *Историју српске књижевности*, одајући му признање и истичући да је у Кнежевини написао прву школску књижицу за српску историју (1850), да је издао *Слободијаду*, еп Петра Петровића Његоша (1854) и да у Ненадовићевим песмама „има лепих звука (?) из живота”.¹⁰

До сада је било познато само једно Ненадовићево писмо упућено Стојану Новаковићу. Када је основана Српска књижевна задруга, предложени су за редовно коло и *Мемоари* Проте Матеје Ненадовића. Тим поводом обратио се Новаковић Љубомиру Ненадовићу писмом, молећи га за помоћ. То писмо није сачувано, али јесте Ненадовићев одговор од 14. јуна 1893. године.¹¹

Из овог непознатог писма од 7. фебруара 1867. године, доносимо га у прилогу, види се које је документе Ненадовић уступио Новаковићу. У часопису „Вила” објављено је само Његошево писмо „неком проти” (Ђорђу Николајевићу),¹² писмо Златојевићу остало је сачувано у Новаковићевој заоставштини,¹³ а судбина осталих докумената није позната. На крају треба поменути да књига Серафима Дечанског носи наслов *Дечански споменици*, а да је њен писац, са којим се Ненадовић познавао, Серафим Ристић, архимандрит манастира Дечани.¹⁴

Господине!

Болтација кад хоће да остави своју радњу он растура свој еспап, тако и ја чиним сада са мојим и туђим рукописима што се при мени налазе.

Шаљем вам на дар:

1. Одговор митрополита Стратимировића (од 1814. год.) кад 'је цар Франц хтео да уведе међу Србима нови календар. – Незнам је ли то где год печатано. Ја сам мишљења да није нигде печатано.

7 Општинска кућа, Вила, II, 1866, бр. 52 (25. XII), 821

8 Полажајник, Вила, III, 1867, бр. 1 (1. I), 1; По'оде, Вила, III, 1867, бр. 45 (5. XI), 712

9 Карол Пјењковски, Спавање Црнојевића Ива. С пољског, Вила, IV, 1868, бр. 26 (15. IX), 606-607

10 II изд. Београд, 1871, 270, 285, 288

11 Велибор Берко Савић, *Живот у писмима*. Ваљево, 1982, 162-163

12 *Једно писмо владике П. П. Његоша*. (Послао Љ./убомир/ П. Н./енадовић/), Вила, III, 1867, бр. 27 (2. VII), 436. Видети опширније: Станиша Војиновић, *Концепт непознатог Његошевог писма*, Библиографски вјесник, XXI, 1992, бр. 1-2, 111-112

13 Архив Србије, Стојан Новаковић, бр. 745

14 Исто, бр. 2306. Писмо има 2 листа, текст 4 стр., вел. 13,5 x 21,0 см. Писано је мастилом.

Потпис је Стратимировићев својеручни а читав препис мал да није његова рука. Ја имам једно његово писмо на мог оца и сравњивао сам па се потпис у свему подудара. То је у оно доба важно писмо за одбрану Срба било, и како се онда мој отац налазио у Срему и Бечу, то је по свој прилици овај рукопис набавио а можда му је и Стратимировић послао. Са овим рукописом учините што год ви за добро нађете.

2. Црногорског владике писмо од 18. окт. 1850. г. неком проти, незна се коме; зато мислим ако писмо печатате у Вили треба да ставите ову забележену примедбу од ваше стране т.ј. да се незна по имену коме проти. То није рукопис пок. владике, али се види да је препис собом прегледао, речи његовом руком написане подвукао сам црвеном, да би се уверили да је заиста он тај препис прегледао, и поправио, које је онда својеручно као да је његова рука. Писмо друго на Златојевића држим да није вредно печатати. Ако печатате ово прво писмо, можете ако држите да приличи чему, ставити испод њега: (саопштио Љ. П. Н.)

3. Препис једнога писма патријара Арсенија и једнога писма патријара Максима, које сам ја преписао са оригинала што ми је архим./андрит/ овде пре десетак година показао. Тај архим./андрит/ Серафим Дечански печатао је овде пре 3-4 године једну књигу о Дечанима, могуће је да је и ова два писма тамо печато али мени се чини да није, видите, па са ова два писма чините што вам је воља.

Доцније послаћу вам јоште рукописа свакојаки.

7. фебр. 1867.
у Бео./граду/

Ваш
поштоватељ
Љ. П. Ненадовић